

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński

w sprawie **M. R.**

skazanego z art. 158 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 9 lipca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 19 grudnia 2012 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego z dnia

19 kwietnia 2012 r.,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od skazanego M. R. na rzecz oskarżyciela posiłkowego K. K. kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa 80/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym;**
- 3. zwolnić skazanego M. R. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2012 r., Sąd Rejonowy skazał M. R. i J. N. za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. na kary po 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania na okres próby 3 lat (art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k.), oddając oskarżonych w tym okresie pod dozór kuratora (art. 73 § 2 k.k.) zaś na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec nich solidarnie obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz K. K. kwoty 740 zł oraz zadośćuczynienia w kwocie 5 000 zł. Jednocześnie rozstrzygnął o kosztach procesu.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją obrońca oskarżonego M. R., który zarzucił orzeczeniu Sądu I instancji rażąco niewspółmierny wymiar kary i wysokości zadośćuczynienia.

Powołując się na powyższe wniósł on o zmianę zaskarżonego wyroku przez wydatne złagodzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności oraz zmniejszenie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r., utrzymał zaskarżony wyrok w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną oraz zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, obciążając nimi Skarb Państwa.

W wywiedzionej kasacji obrońca skazanego zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego w całości na korzyść M. R. i na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 §1 pkt 5 k.p.k. zarzucił temu orzeczeniu rażące naruszenie prawa, mogące mieć wpływ na jego treść, a to:

- 1) obrazę art. 424 § 2 k.p.k. w zw. z art. 46 § 1 k.k., poprzez odstąpienie przez Sąd I instancji od wyjaśnienia podstawy solidarnego obowiązku naprawienia szkody i zadośćuczynienia, podczas gdy ustawa nie przewiduje kumulatywnego łączenia w/wym. środków karnych, co spowodowało obrazę przepisu art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. w związku z orzeczeniem środka karnego nieznanego ustawie;
- 2) obrazę art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 2 k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k. i art. 46 § 1 k.k., przez Sąd II instancji, utrzymujący w mocy wyrok Sądu I instancji, przy braku jasno sprecyzowanych znamion czynu z art. 158 § 1 k.k.,

które to znamiona sprowadzają się do określenia sposobu narażenia pokrzywdzonego na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 lub 157 § 1 k.k., a nadto przy orzeczeniu na podstawie art. 46 §1 k.k. łącznego obowiązku naprawienia szkody i zadośćuczynienia, co skutkowało wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., wobec orzeczenia środka karnego nieznanego ustawie.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego oraz o przekazanie sprawy M. R. do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wnieśli o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym. Z uwagi na jej rażące wady konstrukcyjne na poziomie graniczącym z uznaniem jej za niedopuszczalną. W związku z tym należy przypomnieć, że w przypadku prawomocnego skazania oskarżonego na karę inną niż bezwzględna kara pozbawienia wolności, możliwość wniesienia kasacji przez stronę na korzyść oskarżonego doznaje istotnych ograniczeń, ponieważ w takim przypadku zgodnie z przepisem art. 523 § 1 i § 4 pkt. 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona od wyroku sądu odwoławczego tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 1 października 2003 r., OSNwSK 2003/1/2097). W sprawie niniejszej Sąd II instancji utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji orzekający karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Zatem, obrońca oskarżonego stracił możliwość wywiedzenia kasacji w oparciu o zarzut innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. W związku z tym zarzut pierwszy *petitum* kasacji rażącego naruszenia art. 424 § 2 k.p.k. w zw. z art. 46 § 1 k.p.k., odnoszący się do wyroku Sądu I instancji oraz podniesiony w pkt. 2 zarzut rażącego naruszenia art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 2 k.p.k. i art. 455 k.p.k., odnoszący się do akceptacji przez Sąd II instancji niewłaściwej oceny przez Sąd *meriti* znamion przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. jest niedopuszczalny i w tym zakresie kasacja nie podlega

rozpoznaniu. Natomiast jeżeli chodzi o zarzut oparty o wyrażony przez skarżącego pogląd, że Sąd Okręgowy utrzymał w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego mimo, że orzeczono wobec oskarżonego środek karny nieznanym ustawie, naruszając tym samym rażąco dyspozycję art. 46 § 1 k.k., to jest on oczywiście bezzasadny zaś jego redakcja wskazuje, że podniesione w kasacji wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej o której mowa w art. 439 § 1 pkt. 5 k.p.k. stanowi instrumentalne ominięcie występujących w tej sprawie ograniczeń do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia i miało jedynie na celu spowodowanie przyjęcia kasacji do rozpoznania.

Przepis art. 46 § 1 k.k., w razie wydania wyroku skazującego, uprawnia sąd do fakultatywnego, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej obligatoryjnego, orzeczenia obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Interpretując ten przepis skarżący uznał, że na jego podstawie łączne orzeczenie obowiązku naprawienia szkody i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest niedopuszczalne, a zatem orzeczenie środka karnego w tym kształcie jest nieznanym ustawie, bowiem sąd może orzec tylko jedno z tych świadczeń. Taka interpretacja cytowanego przepisu przez podmiot profesjonalny jest rażąco błędna. Dyspozycja art. 46 § 1 k.k. zawiera bowiem wyraźnie alternatywę łączną (wyraz: „lub”) wskazującą na uprawnienie sądu do jednoczesnego orzeczenia wobec skazanego obowiązku naprawienia szkody majątkowej (odszkodowania) i wynagrodzenia za szkodę niemajątkową (krzywdę) w postaci zadośćuczynienia. Taka wykładnia logiczna – językowa jest potwierdzona również przez *ratio legis* instytucji obowiązku naprawienia szkody. Skoro szkoda wyrządzona przestępstwem może przybrać postać zarówno szkody majątkowej, jak i niemajątkowej (zob. A. Marek, System Prawa Karnego, C-H-BECK 2010, T. VI str. 712-713), to celowe jest przyznanie sądowi uprawnienia do jednoczesnego orzekania odszkodowania i zadośćuczynienia. Właśnie dlatego ustawodawca w art. 65 § 1 pkt. 6 k.p.k. jako jedną z negatywnych przesłanek przyjęcia powództwa cywilnego w postępowaniu adhezyjnym przewidział złożenie wniosku o których mowa w art. 46 § 1 k.k., ponieważ zgodnie z dyspozycją art. 62 k.p.k. żądanie pozwu może dotyczyć roszczeń majątkowych wynikających bezpośrednio z popełnienia przestępstwa, w

tym również tych wynikających z tzw. szkód niemajątkowych w postaci zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (zob. L. K. Paprzycki, Kodeks postępowania karnego, Komentarz, Zakamycze 2006 T. I teza 8 do art. 62 str. 256), zaś rozstrzyganie o środku karnym dotyczy tego samego obszaru zagadnień.

Odmienny charakter ma natomiast orzeczenie nawiązki na podstawie art. 46 § 2 k.k., ponieważ jest to środek subsydiarny w stosunku do obowiązku naprawienia szkody (zob. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2006 r., IV KK 435/05, LEX nr 173643). Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że kwestionowany przez skarżącego środek karny funkcjonuje w przepisach prawa karnego materialnego, zaś podstawą do jego orzeczenia w formie przyjętej przez Sąd I instancji był art. 46 § 1 k.k.

Niezależnie od tego analizując kasację obrońcy skazanego w kontekście art. 118 k.p.k. można przyjąć, że omawiany zarzut w istocie odnosi się do innego rażącego naruszenie prawa, a to obrazy art. 46 § 1 k.k. W takim ujęciu byłby on niedopuszczalny w świetle art. 523 § 1, 2 i 4 k.p.k.

Z tych względów należało oddalić kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną.

Jednocześnie na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego albowiem uznał, że z uwagi na wykazaną w sprawie sytuację majątkową M. R. ich uiszczenie byłoby dla zobowiązanego zbyt uciążliwe. Natomiast nie było możliwości zwolnienia skazanego od zwrotu na rzecz oskarżyciela posiłkowego poniesionych przez niego wydatków, w postaci kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym, albowiem stosowny wniosek o ich zasądzenie złożył w odpowiedzi na kasację pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, określając wysokość tych wydatków Należy podkreślić, że koszty zastępstwa adwokackiego poniesione przez oskarżyciela posiłkowego stanowią składnik kosztów procesu (art. 616 § 1 pkt. 2 k.p.k.) i zgodnie z art. 627 k.p.k. ma on prawo do ich zwrotu od oskarżonego w przypadku uzyskania wyroku skazującego, natomiast sąd nie może pozbawić oskarżyciela tego uprawnienia przez ingerencję we wspomniane rozliczenia, ponieważ możliwość zwolnienia oskarżonego od kosztów sądowych nie odnosi się do

kosztów procesu wymienionych w 616 § 1 pkt. 2 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2013 r., II KK 245/12, OSNKW 2013/7/59).

aw